

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain ja valmisteverotuslain 18 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain ja valmisteverotuslain 18 §:n muuttamisesta (HE 66/2022 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Risto Sakki, valtiovarainministeriö
- vanhempi osastoesiupseeri Markus Wahlstein, puolustusministeriö
- johtava asiantuntija Anne Kaleva, Verohallinto

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- ulkoministeriö
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Kaupan liitto ry
- Keskuskauppakamari
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Suomen Yrittäjät ry
- Veronmaksajain Keskusliitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arvonlisäverolakia ja valmisteverotuslakia.

Arvonlisäverolakiin ja valmisteverotuslakiin tehtäisiin arvonlisävero- ja valmisteverotusdirektiivin muuttamisesta unionin puitteissa toteutettavan puolustustoiminnan osalta annetun neuvoston direktiivin edellyttämät muutokset.

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2022 vp

Tavaroiden ja palvelujen myynnit muiden jäsenvaltioiden puolustusvoimille vapautettaisiin tiettyin edellytyksin arvonlisäverosta, jos jäsenvaltion puolustusvoimien asevoimat osallistuvat puolustustoimintaan yhteiseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan kuuluvien Euroopan unionin toimien toteuttamiseksi oman jäsenvaltionsa ulkopuolella.

Valmisteverotuslakiin lisättäisiin säännös, jonka nojalla valmisteverosta olisi vapautettava sellaiset valmisteveron alaiset tuotteet jotka luovutetaan Suomessa olevien toisten jäsenvaltioiden puolustusvoimien käyttöön, kun nämä puolustusvoimat osallistuvat puolustustoimintaan yhteiseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan kuuluvien unionin toimien toteuttamiseksi.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2022.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön 16 päivänä joulukuuta 2019 annetun yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annetun direktiivin 2006/112/EY ja valmisteveroja koskevasta yleisestä järjestelmästä annetun direktiivin 2008/118/EY muuttamisesta unionin puitteissa toteutettavan puolustustoiminnan osalta annetun neuvoston direktiivin, jäljempänä muutosdirektiivi, edellyttämät muutokset arvonlisäverolakiin ja valmisteverotuslakiin. Jäsenvaltioiden on sovellettava uusia säännöksiä vuoden 2022 heinäkuun alusta.

Arvonlisävero- ja valmisteverotusdirektiiviin on sisältynyt jo aiemmin Pohjois-Atlantin liiton (Nato) puitteissa tapahtuvaa puolustustoimintaa koskevia säännöksiä. Niillä vapautetaan tietyin edellytyksin verosta tuotteiden luovutukset ja tuonnit, kun hankinnan tai tuonnin suorittaa Natoon kuuluvan valtion puolustusvoimat sen osallistuessa yhteiseen puolustustoimintaan oman valtionsa ulkopuolella. Arvonlisävero- tai valmisteverotusdirektiivissä ei ole aikaisemmin ollut säännöksiä, jotka koskisivat EU:n puolustustoiminnan puitteissa tapahtuvia tuotteiden luovutusten verokohtelua. Muutosdirektiivin tavoitteena on yhdenmukaistaa EU:n ja Naton puolustustoimien verokohtelua.

Arvonlisävero- tai valmisteverotuslakiin ei nykyisin sisälly EU:n puitteissa tapahtuvaa puolustustoimintaa koskevia säännöksiä. Muutosdirektiivin voimaan saattamisen myötä jäsenvaltioiden puolustusvoimien hankinnat vapautetaan tiettyin edellytyksin veroista, kun ne osallistuvat puolustustoimintaan yhteiseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan kuuluvien unionin toimien toteuttamiseksi oman jäsenvaltionsa ulkopuolella.

Hallituksen esityksessä esityksen johdosta Suomelle johtuvien mahdollisten tulonmenetysten arvioidaan tässä vaiheessa olevan vähäisiä, joskin mahdollisia tulonmenetyksiä on vaikea arvioida johtuen muun muassa siitä, että EU:lla ei ole aiemmin ollut yhteistä puolustuspolitiikkaa. EU:n puolustusalan toimet, joihin vapautusta sovellettaisiin, ovat myös toistaiseksi jääneet vähälle käytölle. Esityksessä on arvioitu, että vapautus saattaisi kuitenkin aiheuttaa verotuoton menetyksiä EU:n puitteissa toteutettavan puolustustoiminnan kehittyessä ja EU:n puitteissa toteutettavien puolustusalan toimien käytön lisääntyessä. Suomi voisi vastaavasti hyötyä vapautuksista osallis-

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2022 vp

tuessaan vapautuksen soveltamisalaan kuuluviin EU:n puitteissa toteutettaviin puolustusalan toimiin Suomen ulkopuolella.

Asiantuntijakuulemisissa esitystä on pidetty kannatettavana, ja esille on noussut lähinnä yksittäisiä lisäselvennyksiä kaipaavia kysymyksiä. Näitä on käsitelty jäljempänä erikseen.

Valiokunta kannattaa esitystä, eikä sillä ole huomautettavaa esityksen yksityiskohtiin. EU:n ja Pohjois-Atlantin liiton puitteissa toteutettavien puolustustoimien arvonlisävero- ja valmisteverokohtelun yhdenmukaistaminen on perusteltua.

Harjoitustoiminta

Asiantuntijakuulemisissa on noussut esille kysymys siitä, kattaako esityksen mukainen verovapaus myös harjoitustoiminnan. Lakiehdotuksessa, sen perusteluissa, muutodirektiivissä tai direktiiviehdotuksen perusteluissa ei varsinaisesti määritellä yhteistä puolustustoimintaa, eikä muutodirektiivin säädösosa sisällä luetteloita siitä, mitkä ovat yhteisiä puolustusalan toimia. Lakiehdotuksessa käytetään muutodirektiiviä vastaavasti ilmaisua "osallistuvat puolustustoimintaan yhteiseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan kuuluvien unionin toimien toteuttamiseksi".

Muutodirektiivin johdanto-osan neljännen kappaleen mukaan puolustustoiminta yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan kuuluvien unionin toimien toteuttamiseksi kattaa sotilasoperaatiot, taistelujoukkojen toiminnan, keskinäisen avunannon, pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) hankkeet ja Euroopan puolustusviraston (EDA) toimet. Komission direktiiviehdotuksen perusteluosassa todetaan muun muassa, että yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) osalta vapautukset kattaisivat toiminnan, joka tapahtuu unionissa osana tällaista joukkojen siirtämistä tai lähettämistä (toimintavalmiuteen saattaminen operaatioesikunnassa, kauttakulku, siirtymiset, lähettämistä edeltävät toimet, harjoitukset, kokoukset jne). Perusteluosassa todetaan lisäksi, että PRY antaa halukkaille ja tarvittavat valmiudet omaaville jäsenvaltioille mahdollisuuden syventää puolustusyhteistyötään, harjoittaa yhteistä suunnittelua ja kehittää yhteistyössä toteutettavia voimavarahankkeita. Ehdotuksen perusteluissa todetaan myös, että EDA:n toimiin sisältyy säännöllinen operatiivinen ja muu koulutus.

Valtiovarainministeriö on esittänyt näkemyksensä, että kysymyksessä olevat EU:n yhteistä puolustustoimintaa koskevat vapautukset kattaisivat myös harjoitustoiminnan tilanteissa, joissa muiden jäsenvaltioiden puolustusvoimien asevoimat osallistuvat puolustustoimintaan yhteiseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan kuuluvien unionin toimien toteuttamiseksi oman jäsenvaltion ulkopuolella. Tätä on pidettävä direktiivin tavoitteen mukaisena. Valtiovarainvaliokunta yhtyy tähän näkemykseen.

Hallituksen esityksen suhde Nato/PfP-SOFA-sopimukseen

Esille on nostettu myös Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltioiden ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välinen sopimus niiden joukkojen asemasta eli ns. Nato/PfP SOFA-sopimus ja sen suhde esitykseen. Nato/PfP SOFA-sopimuksessa tarkoitettua toiminnasta ja sitä koskevista vapautuksista säädetään erikseen Nato/PfP SOFA-sopimuksessa (SopS 64-65/1997). Kyseinen sopimus on saatettu Suomessa voimaan Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimus-

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2022 vp

valtioiden ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välillä niiden joukkojen asemasta tehdyn sopimuksen ja sen lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä annetulla lailla (64/1997). Edellä mainituilla perusteilla Nato/PfP SOFA-sopimuksen puitteissa tapahtuva puolustustoiminta ei kuulu nyt kyseessä olevan esityksen soveltamisalaan. Esitys koskee EU:n puitteissa tapahtuvaa puolustustoimintaa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 66/2022 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.

Helsingissä 20.5.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Arto Pirttilahti kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Tarja Filatov sd
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Katja Hänninen vas
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Matias Martinen kok
jäsen Sari Multala kok
jäsen Riitta Mäkinen sd
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Jari Leppä kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tarja Järvinen